

DOCUMENT RESUME

ED 424 734

FL 025 344

AUTHOR Capros, Lulia, Comp.
TITLE Limba Noastra-i o Comoara (Our Language is a Treasure).
INSTITUTION Peace Corps (Moldova).
PUB DATE 1998-00-00
NOTE 76p.; Illustrations by Radu Eftodi.
PUB TYPE Guides - Classroom - Learner (051)
EDRS PRICE MF01/PC04 Plus Postage.
DESCRIPTORS Cultural Background; Folk Culture; Foreign Countries;
Grammar; Idioms; Independent Study; Instructional Materials;
Literature; Proverbs; Reading Instruction; *Romanian;
*Second Language Instruction; Second Language Learning;
Writing Instruction
IDENTIFIERS Moldova; Peace Corps; *Romania

ABSTRACT

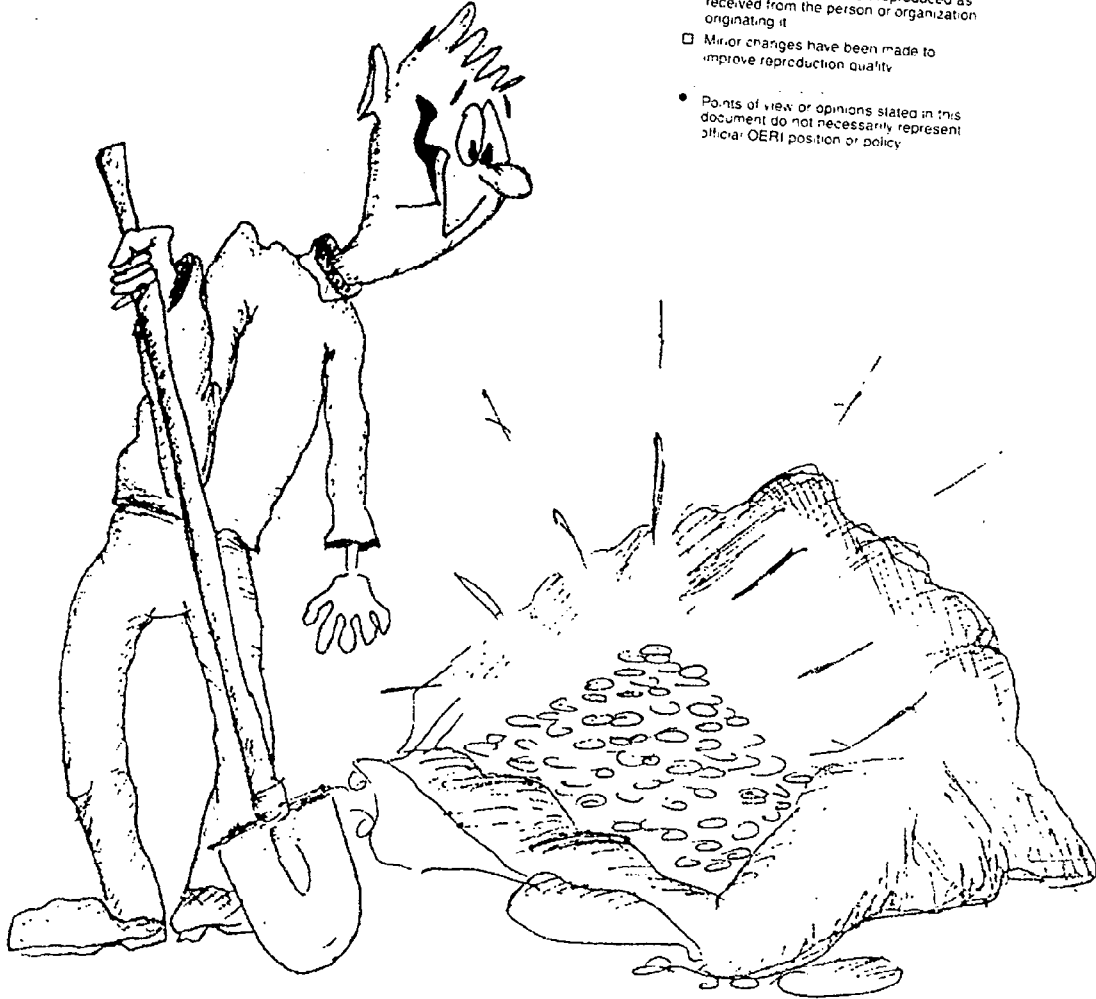
This manual is designed for improving understanding of colloquial Romanian in continued language learning beyond the beginning level. The first part of the manual includes four popular Moldovan fairy-tales with illustrations to help understand what is implied in the text. The second section includes local expressions, some of them with illustrations and most of them with the English translation and sample sentences. The third section presents grammar used in many rural areas of the country to better understand colloquial Romanian. The fourth section contains practice exercises based on material in the manual. The last section of the manual shares some language experiences with Romanian dialectal features by a former Peace Corps volunteer. (CNP)

* Reproductions supplied by EDRS are the best that can be made *
* from the original document. *

Peace Corps Moldova

U.S. DEPARTMENT OF EDUCATION
Office of Educational Research and Improvement
EDUCATIONAL RESOURCES INFORMATION
CENTER (ERIC)

- This document has been reproduced as received from the person or organization originating it.
- Minor changes have been made to improve reproduction quality.
- Points of view or opinions stated in this document do not necessarily represent official OERI position or policy.

Limba noastră-i o comoară

BEST COPY AVAILABLE

This manual is designed to be used in Peace Corps Language Program only

FL025344

Peace Corps Moldova

Limba noastră-i o comoară

Compiled by Iulia Caproș

Illustrations by Radu Eftodi

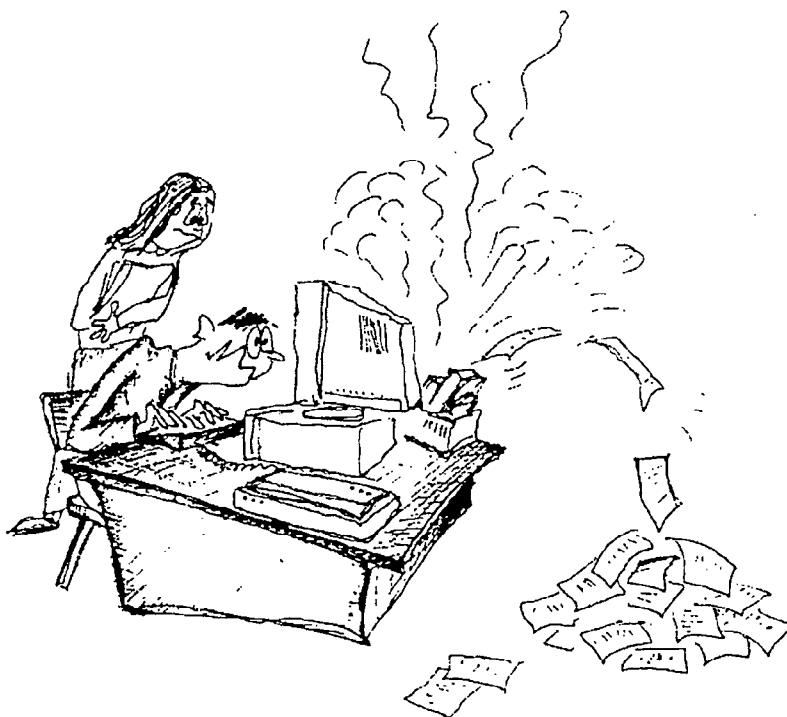
1998

This manual is designed to be used in Peace Corps Language Program only

*Limba noastră-i o comoară
În adâncuri înfundată,
Un şirag de piatră rară
Pe moşie revărsată...*

(Alexei Mateevici)

We would like to acknowledge the help of Moldova IV Peace Corps Volunteers Jana and David Nolan, Matthew Sullivan to the “ Limba noastră-i o comoară ” manual, and to express a special thank to Jesse Sibarium , whose contribution was greatly appreciated.

În Moldova este imposibil să vă plictisiti atâta timp cât aveți în mână cartea noastră ! Nu credeți ? Încercați !
Dacă o citiți, veți putea înțelege mai ușor și mai repede modul de a fi și de a gândi al moldovenilor.
În același timp vă va ajuta să vă perfecționați cunoștințele la limba română.
Distracție plăcută !!!

* * * * *

It is impossible to get bored in Moldova when you have our book in your hands! You don't believe it ? Come on, try!
If you read it, you are able to understand quicker and easier the Moldovan way of being and thinking.
At the same time it will help you to improve your Romanian Language skills.
Have fun !!!

* * * * *

To those who will take the challenge

Our manual is provided to help you better understand colloquial Romanian based on some practical examples. Some of the phenomena included in this manual might be spoken at your sites. As you have already learned some basic Romanian during PST, you are able to communicate with people and to understand them more or less. But Romanian, as all other languages, has some specific details which must be known in order to improve communication skills and to facilitate your community integration. We consider that it is impossible to get to a very high level of language acquisition without knowing an appropriate number of specific expressions and without understanding some basic "language keys".

The first part of the manual includes four of the most popular Moldovan fairy-tales. The pictures will help you to memorize them better and to figure out what is implied in the text. At the same time you can see how some of these expressions are used in context. Please note that the underlined words are explained in the part "Vocabulary."

A big part of the manual includes local expressions, some of them with a "hinting" picture. Expressions included in this book are the most frequent ones. For most of them we have added the English translation and samples of sentences, to better demonstrate their meaning. The list of expressions is classified in alphabetical order, so you can find out quickly the one you are looking for. A special page is designed to present some specific familiar words for expressing kindness and some for imprecations. This was added at the suggestion and demand of Volunteers.

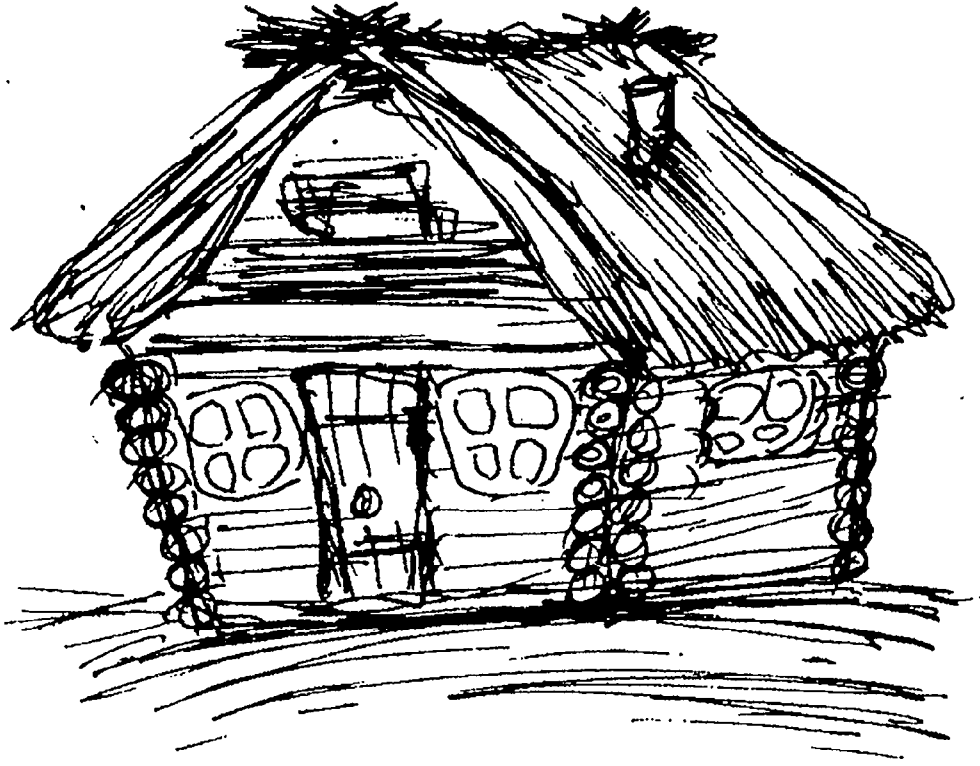
The goal of the Grammar part is to present the challenges of some grammar phenomena which appear in many rural areas of our country. The intention is not to teach you to use a different grammar, but just to help you to figure out these challenges and to better understand the colloquial Romanian. Our intention was to put the most popular of them in a kind of comprehensive table, to give you the opportunity to compare and to avoid possible confusions. Short comments about Vocative case and Polite Formulas are also included.

In the "Exercitii" chapter you have the chance to practice things you might have learned. The exercises are based on material from the whole manual. Your tutor can help you to work on this if needed. The last and the most colorful part of the manual is written by a former PC Volunteer Jesse Sibarium, who shared some of his language experiences with Romanian dialectal features.

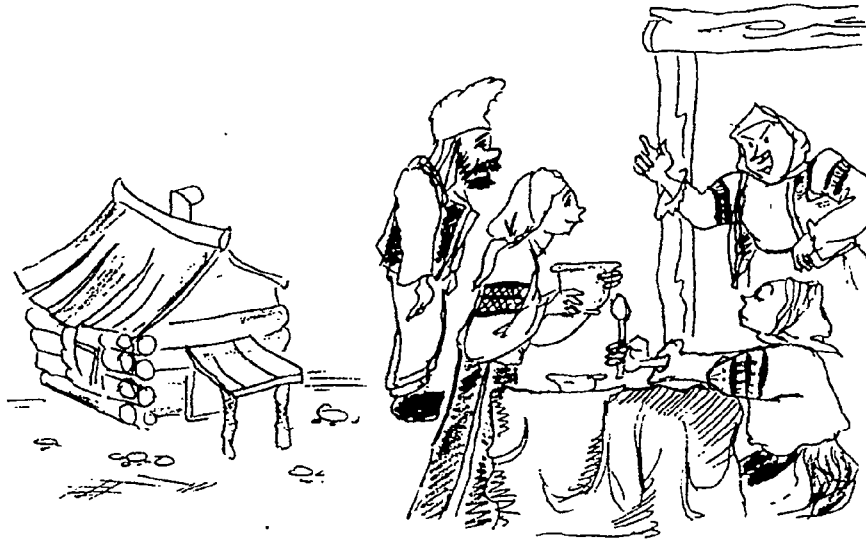
We can not guarantee you immediate language excellence, but we can definitely guarantee some minutes of fun, during which you will get some useful new tools for everyday communication.

Sumar

1. Fata babei și fata moșneagului	6
2. Ciobanul și fata împăratului	16
3. Punguța cu doi bani	23
4. Ursul păcălit de vulpe	32
5. Vocabular (pentru povești)	38
6. Expresii	40
7. Gramatică	55
8. Exerciții	61
9. Pagina lui Jesse Sibarium	68

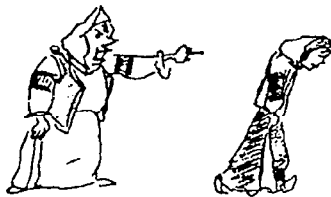

Fata babei și fata moșneagului

A fost odată ca niciodată într-o
căsuță bătrânească...

... o babă și un moșneag. Baba avea
o fată și moșneagul avea una. Fata
babei era urâtă și leneșă, iar fata
moșneagului era frumoasă și
harnică...

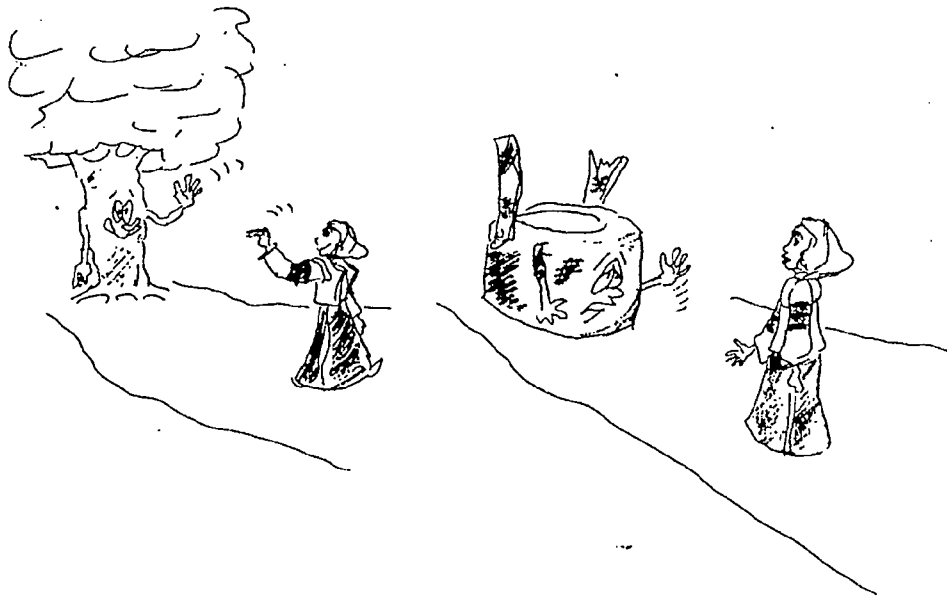
Baba n-o iubea pe fata moșneagului
și într-o bună zi a alungat-o de acasă.

Merge ea cât merge și întâlnește o
cățelușă bolnavă și tristă. Fata
moșneagului era bună la suflet și s-a
oprit s-o mângâie.

Și-a luat rămas bun de la cățelușă și a mers mai departe.

Pe drum a întâlnit un copac uscat și foarte amărât.

Fata moșneagului a curățit copacul, a turnat apă la rădăcinile lui și a continuat calea.

A mai întâlnit o fântână stricată...

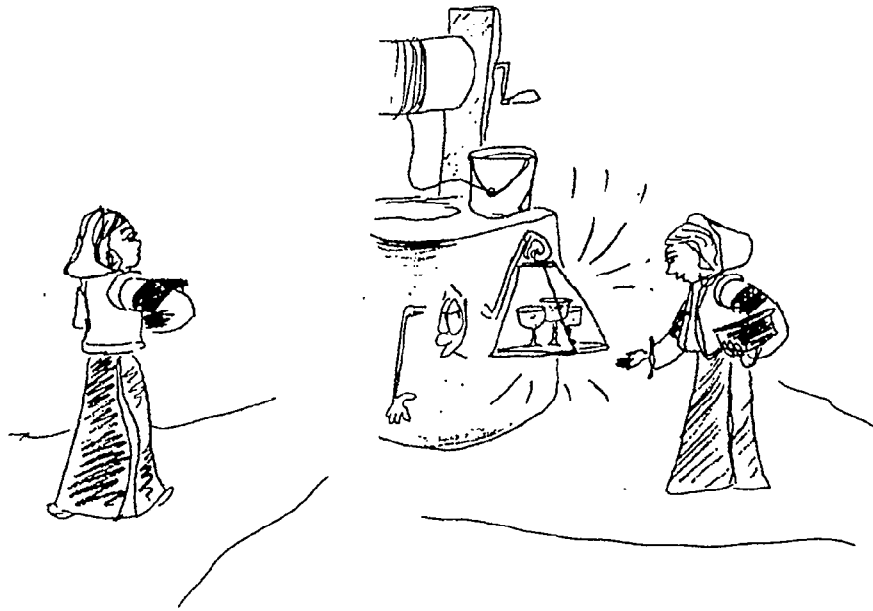
Fata moșneagului a curățit fântâna, a reparat-o și a pus o căldare nouă.

A mers mai departe și a întâlnit o bătrână... "Draga babei, a spus ea, aș vrea să te rog să speli copiii mei, care sunt mulți și murdari."

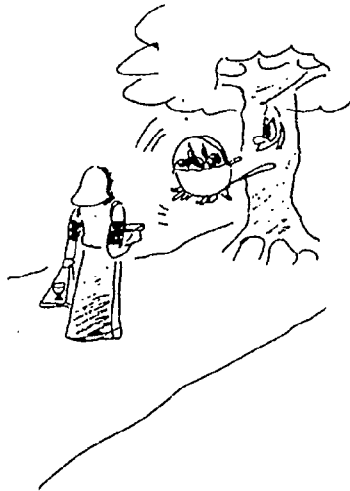
Fata moșneagului a răsuflăcat mânecele, a adus apă și a spălat toți copiii babei

"Fată frumoasă și harnică, i-a zis baba, alege o ladă care îți place cel mai mult".

Și fata a ales cea mai mică și cea mai veche ladă. Apoi a pornit spre casă...

Pe drum a întâlnit fântâna care i-a dăruit niște pahare de argint.

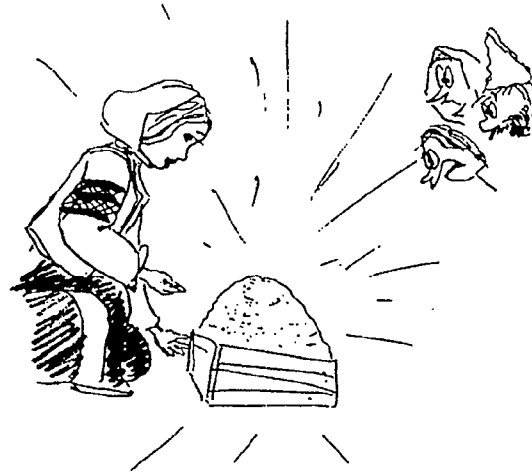
Copacul i-a dăruit un coș cu pere mustoase.

Iar cățelușa i-a dăruit mărgele.

Cand a venit acasă cu atâtea daruri, toți au rămas muți de uimire.

Iar când a deschis lada... Era plină cu aur !

Baba a fost cuprinsă de invidie. Ea a spus fetei sale să meargă și ea după aur.

Fata babei a văzut cățelușă slabă și bolnavă...

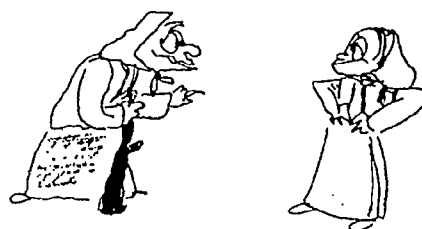
Dar, fiindcă era rea la suflet, a alungat cățelușa cât colo...

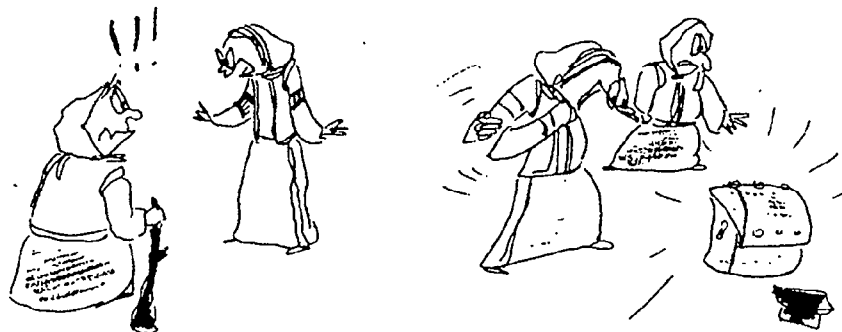
La fântâna cea stricată nici nu s-a uitat,

iar copacului n-a vrut să-i dea o mână de ajutor...

În sfârșit, a ajuns la bătrâna din pădure...

Când bătrâna a rugat-o s-o ajute, fata
babei a refuzat, fiindcă ta-a-are
leneșă mai era.

Dar când a mers să aleagă o ladă, a
fost foarte fericită.

Și a ales lada cea mai mare și cea
mai frumoasă. Apoi a pornit spre
casă.

Cand a văzut fântâna cu paharele, a
alergat jute la ea, dar...

Fântâna a dispărut ca prin farmec.

Și copacul i-a întins un coș cu pere...

Dar a dispărut imediat ce fata s-a apropiat de dânsul.

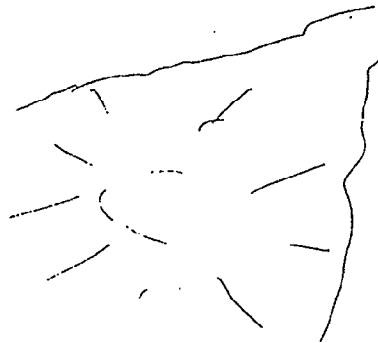

În sfârșit a ajuns acasă. Baba o aștepta cu nerăbdare...

Însă, când au deschis lada, niște
balauri uriași a apărut...

Și au inghitit baba și fata ei cea
leneșă !

Apoi totul a dispărut de parcă nici n-a
fost...

Iar moșneagul și fata lui trăiesc fericiți
până astăzi, dacă încă n-au murit...

Lăcomia strică omenia.

Ciobanul și fata împăratului

Într-o zi frumoasă de vară un cioban
păștea oile, cântându-le la fluier...

Pe neașteptate, un nor negru a
apărut pe cer...

Un balaur îngrozitor se îndrepta spre
palatul împăratului. Surprins, ciobanul
îl privea cu groază.

Iar balaurul a venit după fiica tânără
și frumoasă a împăratului.

Disperat, împăratul striga după ajutor, dar nimeni nu-l auzea...

Stând așa trist pe tronul său, a intrat ciobanul, care, foarte motivat, îi promite ajutor.

Și a pornit ciobanul cale lungă spre casa balaurului...

Pe drum întâlnește o bătrână. Bătrâna, știind unde merge ciobanul, îi propune un leac.

Ea îi dăruiește două crengi
fermecate, pe care le va rupe,
spunand o dorință. Și dorința se va
îndeplini numaidecat !

Și s-a dus atunci ciobanul în drumul
lui...

Balaurul cel groaznic îl aștepta de
mai mult timp.

-Măi, de ce ai furat fiica împăratului ?

- Nu-l treaba ta, cioban bicisnic.

- Piei din ochii mei !!!

Dar ciobanul nu s-a speriat... I-a trântit un pumn la ureche...

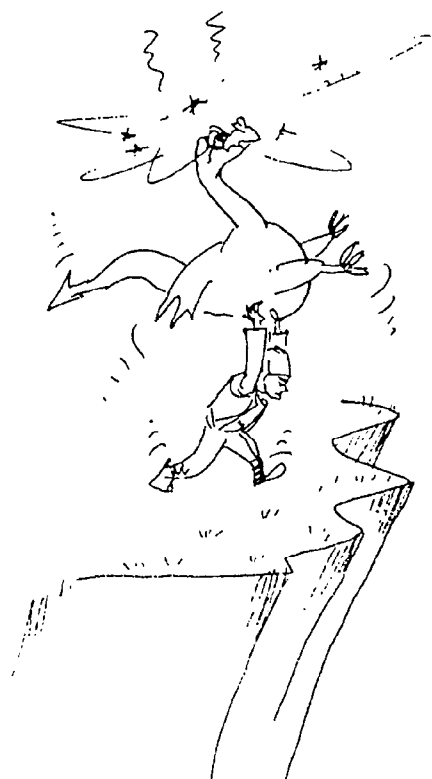
Și alt pumn sub bărbie, că balaurul a văzut stele verzi...

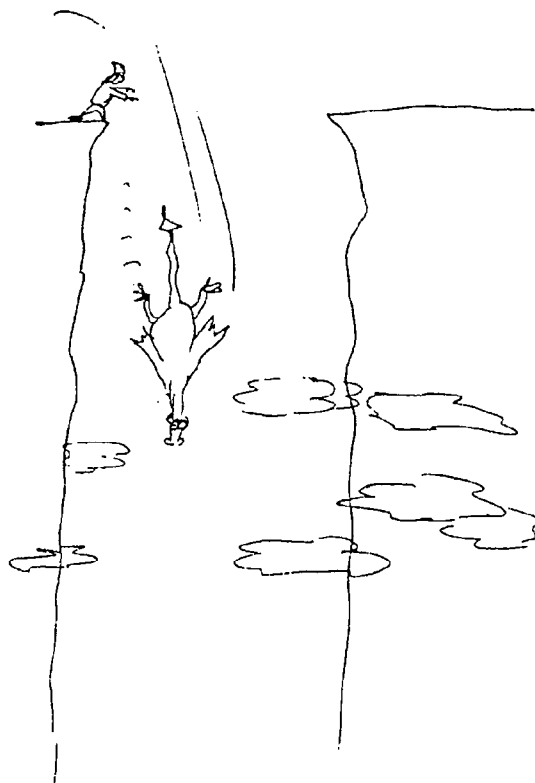
Apoi a rupt una dintre crengile
babei...

Și a devenit puternic ca Făt-Frumos!

A luat balaurul amețit și a pornit cu el
spre prăpastie.

Buf ! Balaurul a zburat în prăpastia
adâncă...

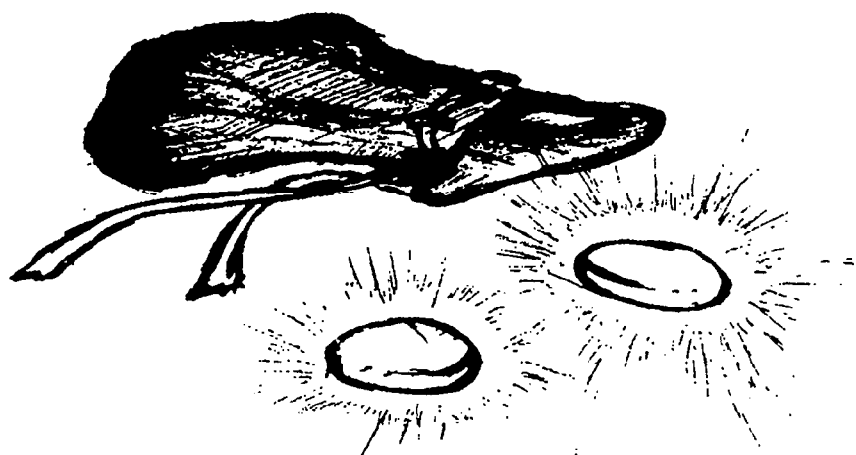
Fiica împăratului, fericită, a ieșit să-l
întâmpine pe cioban.

Și ciobanul a rupt încă o creangă...

Și au ajuns cât ai zice pește în patria
lor.

Împăratul i-a întâmpinat fericit și a
binecuvântat nunta lor !

Punguța cu doi bani

Dar ce zgomot se aude?

Vai, găina mea are un ou foarte special...

Măi, moșnege, vezi ce a făcut găina mea?

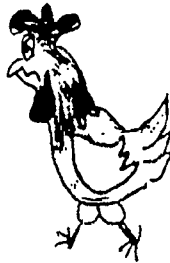
Cucoșule, marș chiar acum să faci un ou de aur !

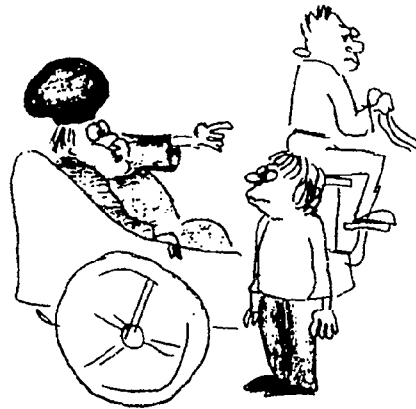
„ Sunt incapabil... ”
– Cucoșul meu este defectat.

– Mergi de la casa mea...

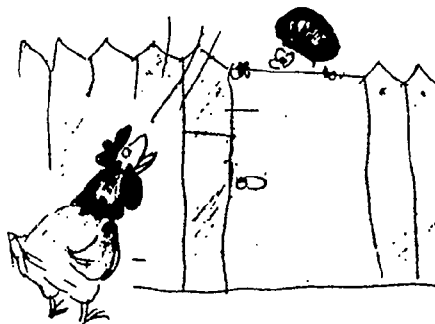
„ Sunt un cucoș nefericit, o găină este mai bună decăt mine! ” – Ce surpriză ! O punguță cu doi bani !

Măi vizitiu, ia vezi ce are cucoșul
cela, dacă are bani, dă-i la bot și ia
banii.

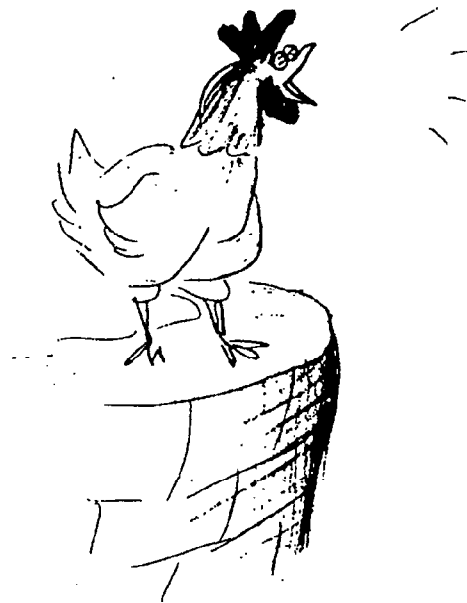
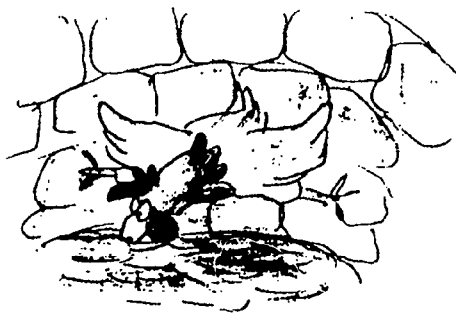
Trosc ! Poc !

Cucurigu, boieri mari,
Dați punguța cu doi bani !

Măi, vizitiu, aruncă acest cucoș în
fântână să nu bată capul !

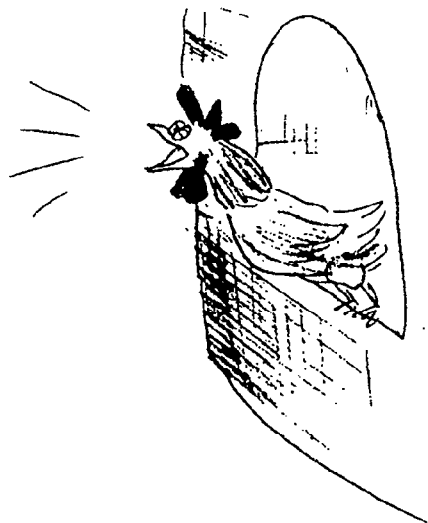
Cred că mi-i ta-a-a-are sete...

Cucurigu, boieri mari,
Dați punguța cu doi bani !

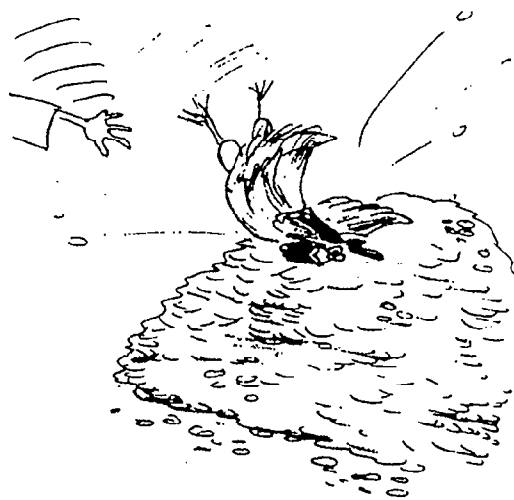

Vizitiu, aruncă acest cucuș nemernic
în cuptor să ardă în foc...

„ Am băut apă multă azi, pot s-o
folosesc cu succes acum...”

Cucurigu, boieri mari,
Dați punguța cu doi bani !

Aruncă cucușul în bani poate a mânca
și se va îneca...

Ce delicios, bani proaspeți... (Cred
că sunt foarte gras acum)

--Cucurigu, boieri mari,
Dați punguța cu doi bani !
--Na punguța, măi.

Noroc, cucușule, dragul meu...

Ce cucuș simpatic...

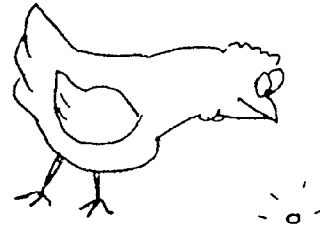
Ce mulți bani, sunt capitalist...

Babă, sînt bogat, cucușul meu mi-a adus fo-a-a-a-rte mulți bani.

Găină, marș și tu după bani...

O! Ce perla frumoasă, voi duce babei mele...

SUNT foarte mândră de mine !

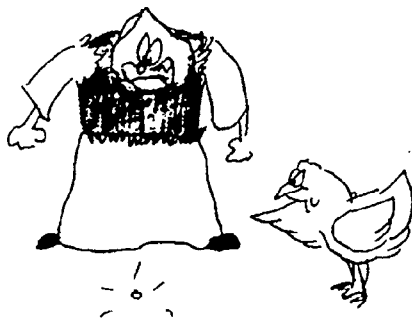
Ura-a-a, vine găina mea! Voi avea bani și eu ...

Găinușa mea dragă!

Hai, dă banii...

Iată, am o perlă pentru tine.

ZDUB !

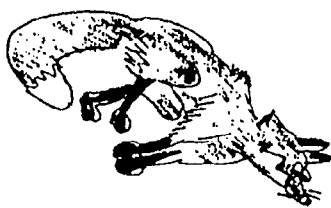
Ursul păcălit de vulpe

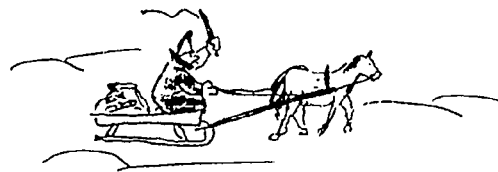
Of, sunt flămândă, n-am mâncat
nimic la dejun azi...

Am o idee !

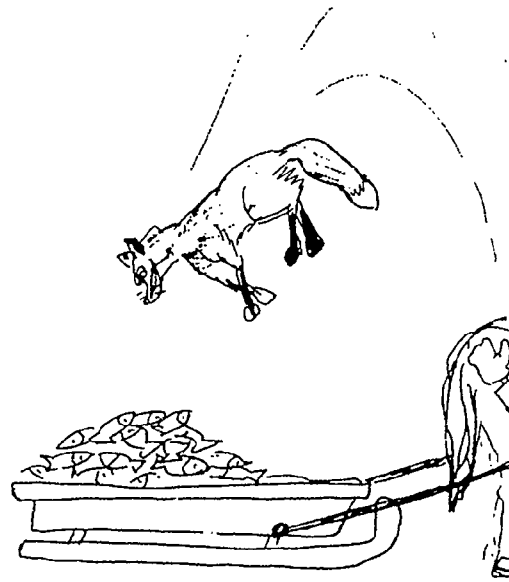
Mă prefac moartă, și...

Un căruțaș venea de la râu cu o
sanie plină de pește...

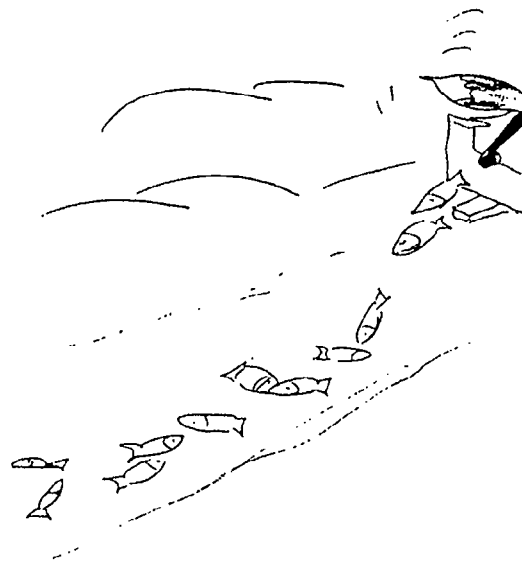
Măi, ce vulpe este acolo ! O iau și fac nevestei guler...

Dejunul meu !

Ce soț bun sunt eu!

Ce pește delicios a fost !

Hei, vulpe, de unde ai atâta pește ?

Am prins cu coada din iaz .

Parcă eu nu sunt capabil de așa ceva.

Pun coada în apă și hai, pește...

Am să mănânc mult pește la cină...

Prinde ursul, măi !

Văleu ! Fuga !

Trosc !!!

Coadă mea ! Unde este vulpea ?
Vreau vulpe la cină !

Moartea mea este aproape !

Fuga e rușinoasă, dar e sănătoasă...

Sunt prost, flămând și fără coadă...
Teribil.

Vocabular

Fata babei și fata moșneagului

1. a fost odată ca niciodată-once upon a time
2. bună la suflet-with a big soul
3. a-și lua rămas bun-to say good bye
4. amărât-sad, upset
5. cale-road
6. a răsuflca mânecile-to roll up the sleeves
7. mustoase-juicy
8. a rămâne muți de uimire-to be very surprized
9. a fi cuprinsă de invidie-to envy
10. cât colo-over there
11. a da o mână de ajutor-to help
12. în sfârșit-finally
13. iute-quickly
14. ca prin farmec-miraculously
15. balaur-monster

Ciobanul și fata împăratului

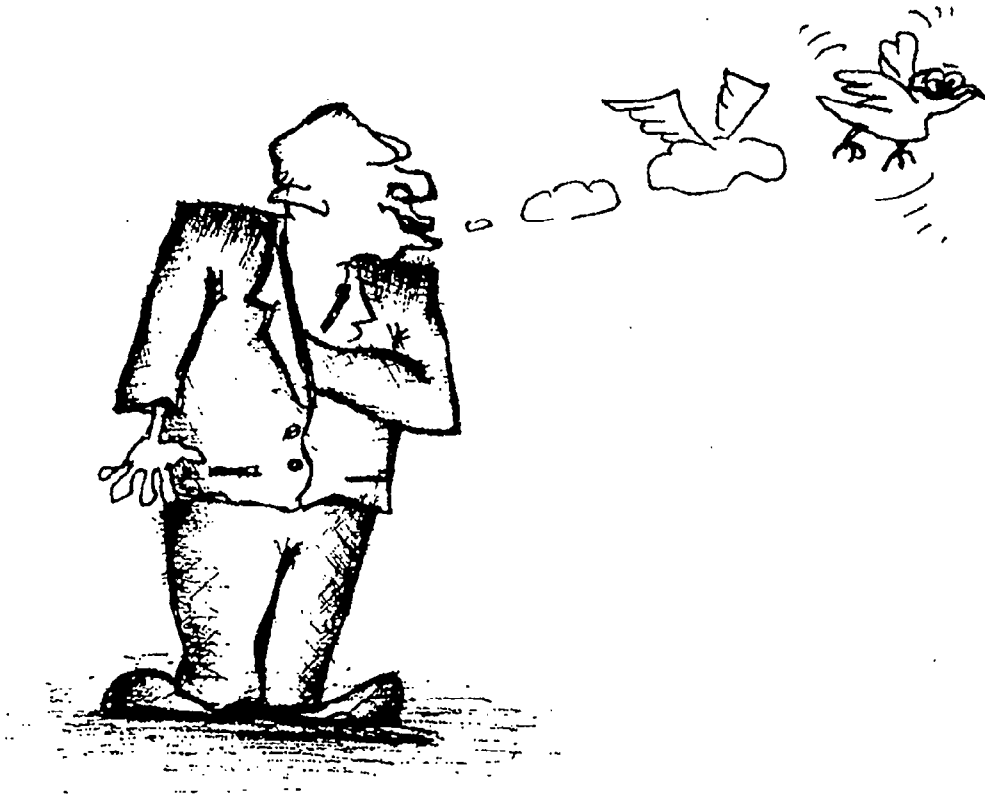
1. Pe neașteptate-suddenly
2. a porni cale lungă-to start a big journey
3. bicisnic-small and weak
4. Piei din ochii mei-go out of here
5. a trânti-to slam
6. cât ai zice pește-very quickly
7. Făt-Frumos -popular hero of Moldovan fairy-tales: a strong, handsome man
8. a binecuvânta-to bless

Punguța cu doi bani

1. zgomot- noise
2. marș-go away
3. punguță-a small bag
4. a da la bot-to hit smb.
5. a bate capul-to bother smb.
6. nemernic-bastard
7. a se îneca-to choke
8. mândră-proud

Ursul păcălit de vulpe

1. a se preface-to pretend
2. nevastă=soție
3. iaz-lac

Expresii

A umbla cu mâța (=pisica) în sac= a
duce ceva necunoscut

Soare cu dinți (în timpul iernii)
=soare care nu încălzește

A fi cu două fețe= a fi fals, a nu fi
sincer

A fugi după fuste = a se interesa
exagerat de femei, a avea relații cu
mai multe femei

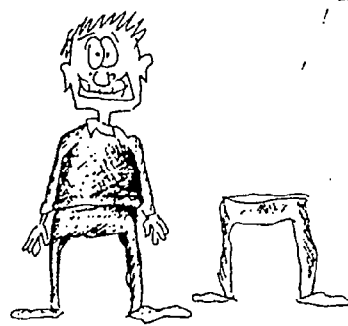
A duce de nas=a înșela pe cineva, a minți

A fi cu stea în frunte=a fi o persoană "deosebită", specială (cu sens ironic)

A lucra de-i iese ochii din cap= a lucra foarte mult și intens

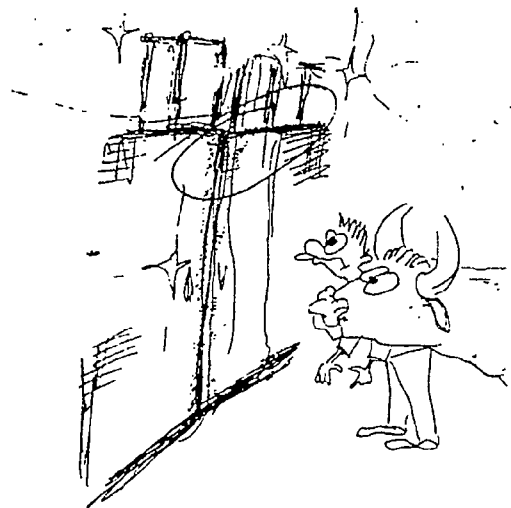
A fi un om și jumătate = a fi un om foarte bun

A fugi de parcă vin turcii= a fugi foarte repede

A tăia frunză la câini= a nu face nimic, a nu fi foarte ocupat

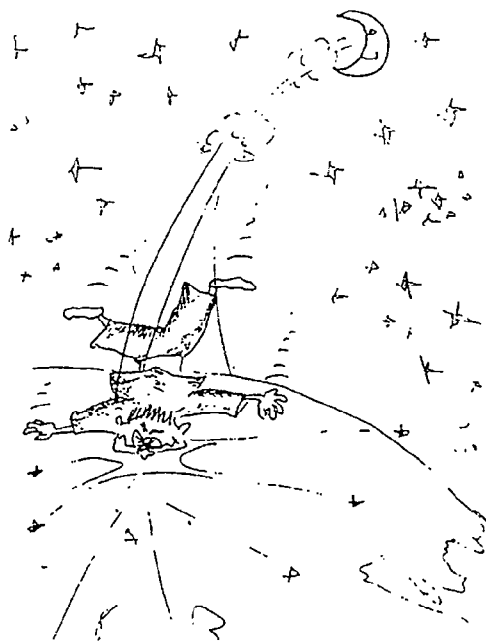
A se uita ca boul la poarta nouă = a privi foarte mirat la ceva care este văzut pentru prima oară

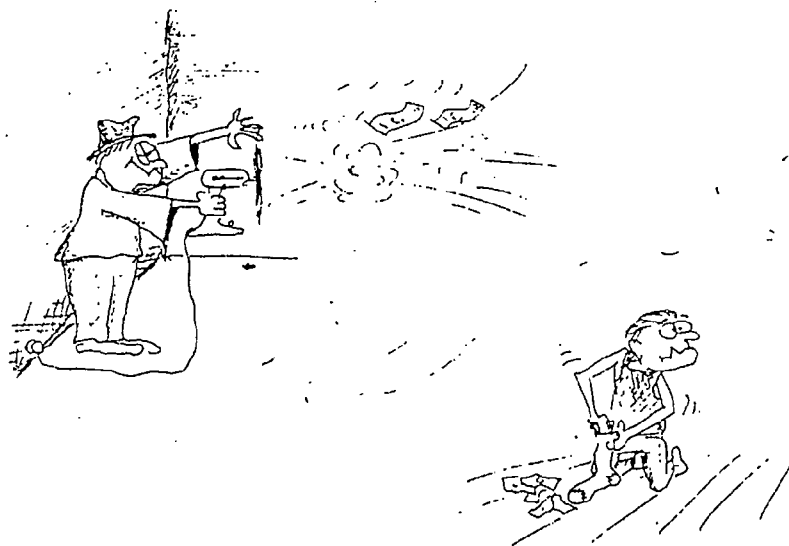
A da cu capul în gard = a face un lucru cu un sfârșit neașteptat și stupid

A se sui în cap= a fi nepoliticos cu profesorul (despre elevi)

A cădea de pe lună= a fi straniu

A arunca banii în vânt= a cheltui bani fără rost

A pune bani la ciorap= a face economii exagerate, a fi lacom

Buricul pământului=o persoană care se consideră cea mai importantă

A fi cu scaun la cap= a fi foarte inteligent și calm

1. **abia se ține pe picioare**-to stand with difficulties
El este așa de obosit că abia se ține pe picioare.
2. **a-și aduce aminte de ceva** - to remember smth., to carry smth. in mind, to bring back smth. to memory
Îmi aduc aminte că l-am văzut ieri în stradă.
3. **aici e buba**-there is the hitch
-Nu am bani să cumpăr mașină, i-am cheltuit.
-Aici e buba.
4. **a ajunge pe drumuri**- to be reduced to poverty
După ce a pierdut serviciul, a ajuns pe drumuri.
5. **a apuca dracii (pe cineva)** - to become crazy
După ce a băut vin, l-au apucat dracii.
6. **a arde de dor**-to miss smb. very much
Ion arde de dorul Mariei.
7. **floare la ureche**- like taking candy from a baby
A studia limba română este floare la ureche.
8. **asta-i culmea**-that's the limit
Asta-i culmea, fiul meu iarăși a primit nota 2 la școală.
9. **mare nevoie!**-well, what about it?
-Măine vom avea adunare cu directorul...
-Mare nevoie!
10. **mare brânză**-that is a nice concern, indeed !
-Știi că avem un profesor nou de matematică de la Chișinău ?
-Mare brânză !
11. **a avea cap**-to have a good brain
Elevul acesta are cap.
12. **a avea chef de vorbă**-to be sharp, smart
După un pahar de vin, vecinul meu are întotdeauna chef de vorbă.
13. **a avea griji (nevoi) pe cap**-to have troubles
Părinții în toată lumea au multe griji pe cap.
14. **a avea draci**-to be hyper
Fata aceasta este tare frumoasă, dar are și mulți draci.

15. **gură cască**-absent-minded
Colegul meu este gură cască, des uită geanta în troleibuz.
16. **inimă de aur**-a heart of gold
Bunica mea are inimă de aur.
17. **cu limba lungă**-to speak a lot about things you are not supposed to speak about
Mătușa Maria este o femeie cu limba lungă.
18. **a avea noroc**-to be lucky
-Liza are un soț care o ajută foarte mult.
-Are noroc !
19. **nod în gât**-a lump in the throat
Șeful i-a spus că nu mai are de lucru, și el imediat a simțit un nod în gât.
20. **a bate din palme**-to clap, to applaud
A spus niște cuvinte frumoase și toți au bătut din palme.
21. **a bate capul**-to bother smb. ,to give smb. no peace
-Spune, tată, spune, de unde apar copiii ?
- Nu-mi bate capul, mama știe.
22. **a-și bate capul cu...** -to trouble one's head about...
Ea își bate capul cu problemele altor persoane.
23. **a-și bate joc (de ceva, de cineva)**-to make fun of...
Nu este bine să-ți bați joc de altă persoană.
24. **a bate drumurile (străzile)**-to hit the road
Fiindcă nu sunt ocupați, copiii bat drumurile toată ziua.
25. **băiat de dobă (de treabă)**-a very good boy
Prietenul meu este un băiat de dobă.
26. **bătut (trăsniț) cu leuca**-thick-headed, stupid as a donkey
Cred că acest om este puțin bătut cu leuca.
27. **butoi (sac) fără fund**-wine-bag, sponge
Moș Vasile mănâncă atât de mult , pare a fi un butoi fără fund.
28. **seamănă ca două picături de apă**-to be like two peas in a pod
Surorile mele gemene seamănă ca două picături de apă.

29. **cai verzi pe pereți**-cock and bull stories
Fiindcă nu a studiat tema pentru acasă, la lecție vorbea cai verzi pe pereți.
30. **ca în sânul lui Dumnezeu**-in God's bosom, safely
Iarna lângă sobă este ca în sânul lui Dumnezeu.
31. **ca o găină plouată**-wet hen
Nu a avut umbrelă și este ca o găină plouată acum.
32. **d'apoi cum**-for sure
-Mergi deseară la petrecere?
-D'apoi cum !
33. **a călca cuvântul**-to break one's words
Un om demn nu-și calcă niciodată cuvântul.
34. **a căuta pe dracul**-to look for trouble
Venind acasă, soțul ei a început să-l caute pe dracul.
35. **pe cealaltă lume**- after life
Nu știu cum este pe cealaltă lume, n-am fost încă.
36. **cel de sus**- God
Numai cel de sus știe când se va întâmpla aceasta.
37. **a cere de pomană**-to ask for alms
La fiecare colț stă cineva și cere de pomană.
38. **a cere voie**-to ask permission
A cerut voie să plece acasă mai devreme.
39. **a cinsti un pahar**-to have a glass of alcohol
-La nuntă am cinstit un pahar de vin.
-Numai unul ?!!!
40. **a cânta găina în casă**-woman wears the pants in the family
-În casa vecinului meu cântă găina.
-Sărmanul !
41. **a cântări din ochi**-to look down on smb.
Un bărbat din autobuz m-a cântărit din ochi și s-a așezat lângă mine.
42. **cât ai bate din palme**- blink of an eye, very quickly
A scris fraza cât ai bate din palme.

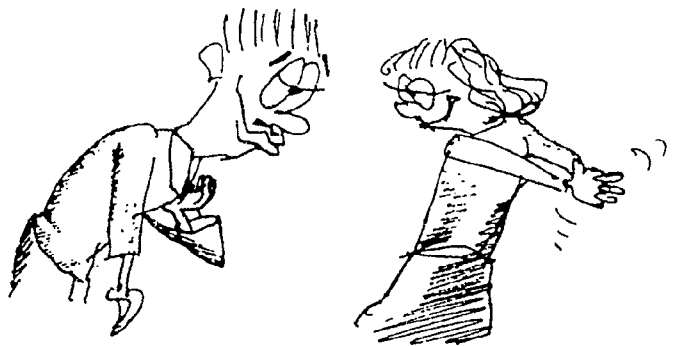
43. **câtă frunză și iarbă**-no end of...
La nuntă au venit oameni câtă frunză și iarbă.
44. **cât toate zilele**-very big
Avea o geantă cât toate zilele !
45. **coate goale**-very poor
Acest om este un coate-goale. nu are nimic în casa lui.
46. **copil din flori**-a child born out of wedlock
La școală toți râu de el fiindcă este un copil din flori.
47. **a crește inima de bucurie**-my heart is swelling with joy
Când a văzut plăcintele pe masă, inima lui a început să crească de bucurie.
48. **cu gura căscată**- agape
Asculta vorbele mele cu gura căscată.
49. **cum dă domnul**-at random
Vom trăi și anul viitor cum va da domnul.
50. **cu noaptea în cap**-at an early hour
Ieri s-a sculat cu noaptea în cap și a mers la piață.
51. **cu picioarele în sus**-upside down
Nu a ascultat atent ce am spus și a făcut totul cu picioarele în sus ca de obicei
52. **a da bună ziua**-to greet smb.
Când mergi prin sat, trebuie să dai bună ziua tuturor oamenilor.
53. **a da din urechi**-to be stupid, not to understand very well.
Eu povesteam despre filozofie și el dădea din urechi.
54. **a da drumul**-to drop, to let smb. go
Îți dau drumul să pleci la ora 19:00, după ce vom lua masa și un pahar de vin.
55. **a da duba**-to die
Poți să dai duba de frig în aceasta cameră.
56. **a trece prin minte**-to cross smb.'s mind
Când sunt trist, îmi trec prin minte diferite gânduri stranii despre viață.
57. **a da la bot, la cap, la ceafă, la măsele, la moacă, la pleș**-to knock smb.
Niște băieți au prins hotelul și i-au dat la bot.

58. **a da mură în gură**- to give smth. to smb. for free
Părinții întotdeauna i-au dat mură în gură și acum el nu vrea să facă nimic.
59. **a da o mână de ajutor**-to give a helping hand, to help smb.
Vrei să-ți dau o mână de ajutor ?
60. **de când îi lumea**-since the world began
Moldovenii au fost ospitalieri de când îi lumea.
61. **din cap până-n picioare**-from head to toe,
Am făcut colțunași și acum sunt murdar de făină din cap până-n picioare.
62. **din toată inima**-with all my soul
Îți mulțumesc din toată inima pentru ajutor !
63. **doamne ferește**-God forbid! Mercy on us !
-Măine cred că vom merge în livadă...
-Doamne ferește !
64. **parcă vin turcii**-very quickly
El are o întâlnire foarte importantă peste 5 minute și de aceea mănâncă de parcă vin turcii.
65. **a dormi dus (tun, mort, butuc, buștean, neîntors)**-to sleep like a log
Este ora 9 dimineața. dar Ion încă doarme dus.
66. **ducă-se pe pustii**-a plague on it !
-Cred că este o fantomă în pădure...
-Ducă-se pe pustii !
67. **viață de câine**-a very hard life
Viața mea este o viață de câine: am probleme în fiecare zi.
68. **du-te încolo (la naiba, în plata Domnului)** -go to hell !
-Am să-ți dau la bot !
-Du-te la naiba!
69. **într-o ureche**- dumb. slow
Cred că el este puțin într-o ureche, nu înțelege nimic ce spun eu.
70. **a face banii cu ciocanul**-to make money very easily
Este foarte bogat, parcă face banii cu ciocanul.
71. **a face pe cineva cu ou și cu oțet**-to let smb. have it
Când directorul a văzut aceasta. l-a făcut pe făptaș cu ou și cu oțet.

72. **a-și face de cap**-to do foolish things
La lecția de limbă engleză elevii nu-și fac de cap niciodată.
73. **a face o gafă**-to make a mistake
Dacă nu ești atent, este foarte posibil să faci o gafă.
74. **a face nani**-to sleep (for children)
Sunt obosit și merg să fac nani chiar acum.
75. **a face ochi mari**-to open the eyes of surprise
Când a auzit acest fapt, a făcut ochi mari de mirare.
76. **a mânca papară**-to get a whoopin' (spanking)
S-a întors aseară târziu și a mâncat papară de la tata lui.
77. **a pune rămășag, pariu**-to make a bet
Fiindcă nu știau cine are dreptate, au decis să pună rămășag.
78. **a face ceva pe dos**-to do smth. upside down
Întotdeauna face ceva pe dos, fiindcă nu este foarte atentă.
79. **șap ispășitor**-scapegoat
Deși nu este vinovat, va suferi mult fiindcă este ca un șap ispășitor.
80. **a face vâlvă,(fum, vânt)**-to make a noise in the world
Nu știa nimic despre ce s-a întâmplat, dar făcea multă vâlvă.
81. **ud learcă**-soaking wet
Am mers în ploaie și acum sunt ud learcă.
82. **ca lumea, acătării**- absolutely normal, like all other people
Este foarte inteligent și sunt sigur că va face tot lucru' ca lumea.
83. **greu de cap**-stupid
Fiind cam greu de cap, nu a înțeles exact ce i-am spus.
84. **om cu draci**-as cross as a bear
Este un om plin cu draci, niciodată nu știi ce vrea în realitate.
85. **a sta cu nasul în cărți**-to read a lot of books
Cât a fost tânăr, a stat numai cu nasul în cărți.
86. **a fi cu ochii în patru**-to be very careful
Noaptea când mergi pe stradă trebuie să fii cu ochii în patru.

87. **a fi de lemn**- bump on a log
-Răspunde, dacă te întreb, nu sta de parcă ești de lemn.
88. **drag ca ochii din cap**-to like smb. or smth. very much
Copilul meu mi-i drag ca ochii din cap.
89. **drag ca sarea în ochi**-not to like smb. or smth.
Lecțiile la școală mi-s dragi ca sarea în ochi.
90. **fără de obraz**- bold. shameless
Vorbește cuvinte urâte întotdeauna, este o persoană fără obraz.
91. **a-i fi greu de viață**-to be sick and tired of life
Este total obosit, cred că îi este greu de viață.
92. **în floarea vârstei**- very young
Îmi pare rău de el, este încă în floarea vârstei, dar a avut deja atât de multe probleme.
93. **a fi în gura morții**- to be about to die
Era deja în gura morții. am crezut că nu mai poate fi salvat.
94. **a fi în mintea copiilor**-to think as a child
Bătrânul acesta a ajuns să fie în mintea copiilor.
95. **a nu fi în toate mințile**-to have ^a screw loose
Cred că nu este în toate mințile, nu face nici un lucru așa cum trebuie.
96. **a fi la mintea cucoșului**-to be very easy to do, or to understand
Testul acesta este atât de ușor. este la mintea cucoșului.
97. **mort de foame, de sete, de oboseală**-spent with hunger, thirsty, fatigue
După călătorie eram mort de oboseală, de sete și de foame.
98. **a fi numai ochi și urechi**-to be all ears
La lecție este bine ca toți elevii să fie numai ochi și urechi.
99. **prost ca noaptea, ca oaia, de dă în gropi**-very stupid
Nu am despre ce vorbi cu el, este prost ca noaptea.
100. **sătul până în gât**-full up to the throat with...
Sînt sătul de cartofi până în gît
101. **a-i fi totuna**-to be indifferent
Nu-l interesează nici un lucru, totul îi este totuna.

102. **zgâraie-brânză**- very greedy
Dă-mi o bucată de prăjitură, nu fi un zgâraie-brânză.
103. **flămând ca un lup**- very hungry
Sunt flămând ca un lup. este ceva de mâncare aici ?
104. **frig de crapă lemnele**- very cold
În camera mea este un frig de crapă lemnele.
105. **a fugi mâncând pământul**-to run very quickly
Fuge la lecții mâncând pământul ca să nu întârzie.
106. **a nu avea habar**-to have no idea about...
Elevul acesta nu are habar de nimic.
107. **a îngheța bocnă**-to freeze to death
Dacă nu fac focul în sobă, pot să îngheț bocnă.
108. **a muri de urât**- to be deathly bored
Când sunt singur, de obicei mor de urât.
109. **la paștele calului**- never, when two Sundays come in one week
Am să-i scriu o scrisoare la paștele calului.
110. **clar ca buna ziua**- very clear (duh !)
-Știi cum să rezolvi această problemă ?
-Dar este clar ca buna ziua !
111. **a avea mâini de aur**- to be very talented
Portarul școlii are mâini de aur.
112. **crescut în pădure**- unpolite, a person with a bad behavior
Pune întrebări atât de stupide și se poartă de parcă a crescut în pădure.
113. **a prinde muște**-to waste one's time
Când lecția este plictisitoare, elevii încep să prindă muște.
114. **a vedea stele verzi**- to see stars
M-am lovit cu capul de perete și am văzut stele verzi.

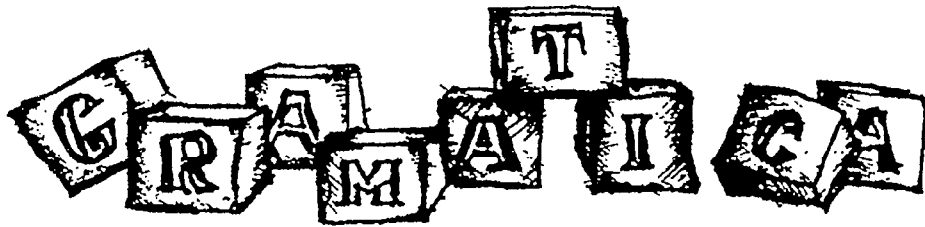
Puișorul meu
Păsărica mea
Bombonica mea
Dulceața mea
Lumina ochilor mei
Dragostea mea
Viața mea
Draga mea
Scumpo
Iubito
Păpușico
Pisicuțo

Puișorule
Micuțule
Scumpule
Iubitule
Îngerașule
Dragul meu
Bunul meu
Motănașul meu
Dragostea mea
Viața mea
Purcelușul meu de zahăr

Netrebnico
Proasto
Nebuno
Tîrfă
Idioato
Tîmpito
Stricato
+ orice nume de animal de sex feminin
(cu sau fără adjective)

Netrebnicule
Prostule
Nebunule
Curvarule
Idiotule
Cretinule
Tîmpitule
+orice nume de animal de sex masculin (cu
sau fără adjective)

Din nou gramatică ?

Cum este corect	Cum puteți auzi
a șarpe aș <u>a</u> șap <u>te</u>	ă șârpi aș <u>ă</u> șăpti
ea băi <u>at</u> ia tre <u>ce</u> am încui <u>at</u>	e băi <u>et</u> tre <u>șem</u> încui <u>et</u>
ă fat <u>ă</u> mas <u>ă</u>	î fat <u>î</u> mas <u>î</u>
e peret <u>e</u> eleve <u>le</u>	i păre <u>ți</u> ielevi <u>li</u>
p pie <u>le</u> (+e,i) piept piatr <u>ă</u>	k kieli kiept kiatr <u>î</u>
b bine (+e,i) albin <u>ă</u> vrăbii	gh ghini alghin <u>î</u> vrăghii
m miercuri (+e,i) mireas <u>ă</u>	n niercuri nireas <u>a</u>
f fierbinte a fi	ș șerbinti a și
v vișine morco <u>yi</u>	j jișini morcoji
c cinci (+e,i) ceas	ș șinși șeas
z zi zece	dz dzî dzăși

	cum se spune corect	cum puteți auzi
1	scriu <u>unui</u> băiat i-am spus <u>unei</u> elevă arăt <u>unor</u> profesori	scriu <u>la</u> un băiat i-am spus <u>la</u> o elevă arăt <u>la</u> niște profesori
2	scriu <u>părinților</u> dau <u>copiilor</u> aduc <u>vecinilor</u>	[↑] s [↑] ciu <u>la</u> părinți dău <u>la</u> copii aduc <u>la</u> vecini
3	un caiet <u>al</u> elevului o masă <u>a</u> profesorului două fete <u>ale</u> vecinilor niște copii <u>ai</u> bărbatului	un caiet <u>a</u> elevului o masă <u>a</u> profesorului două fete <u>a</u> vecinilor niște copii <u>a</u> bărbatului
4	clasa <u>a</u> șaptea masa <u>a</u> treia	clasa șaptea masa treia
5.	băiatu profesoru elevu	băiatu _ (băietu) profesoru _ elevu _
6.	Aici este o masă. Lângă <u>ea</u> este un scaun. Avem două case dar nimeni nu locuiește în <u>ele</u> .	Aici este o masă. Lângă <u>dânsa</u> este ur. scaun. Avem două case, dar nimeni nu locuiește într- <u>însele</u> .
7.	eu <u>am</u> fost tu <u>ai</u> fost el <u>a</u> fost noi <u>am</u> fost voi <u>ați</u> fost ei <u>au</u> fost	eu <u>an</u> fost tu <u>ai</u> fost el <u>o</u> fost noi <u>an</u> fost voi <u>ați</u> fost ei <u>o</u> fost
8.	eu <u>voi</u> cânta tu <u>vei</u> cânta el <u>va</u> cânta	eu <u>oi</u> cânta tu <u>ii</u> cânta el <u>a</u> cânta

	noi <u>vom</u> cânta voi <u>veți</u> cânta ei <u>vor</u> cânta	noi <u>om</u> cânta voi <u>îți</u> cânta ei <u>or</u> cânta
9.	eu <u>am</u> să merg tu <u>ai</u> să mergi el, ea <u>are</u> să meargă noi <u>avem</u> să mergem voi <u>aveți</u> să mergeți ei, ele <u>au</u> să meargă	eu <u>an</u> si merg tu <u>ai</u> si mergi el, ea <u>a</u> si meargî noi <u>a</u> si mergem voi <u>a</u> si mergeti ei, ele <u>a</u> si meargă
10.	unsprezece doisprezece treisprezece paisprezece cincisprezece șaisprezece șaptesprezece optsprezece nouăsprezece douăzeci și unu douăzeci și doi treizeci și trei patruzeci și patru	unșpe doișpe triișpe paișpe cinșpe șăișpe șăptșpe opșpe noușpe douzășunu douzășdoi triizăștrii pazășpatru
11.	acesta aceasta aceștia acestea	aista asta, aiasta aiștia aestea
12.	acela aceea aceia acelea	așeala așeea așia așelea
13.	el <u>este</u> bun (el nu este bun) cine <u>este</u> acolo elvii <u>sunt</u> inteligenți (nu sunt inteligenți) merele <u>sunt</u> gustoase eu <u>sunt</u> profesor	el <u>îi</u> bun (el nu-i bun) cine-î acolo elevii <u>îs</u> inteligenți (nu-s inteligenți) merele-s gustoase eu <u>îs</u> profesor

Pronumele de politețe

În limba română există forme speciale, politicoase de adresare.
Acele forme sunt:

Dumneavoastră = tu politico (pentru o persoană mai în vârstă sau necunoscută)
voi politico (pentru mai multe persoane)

Dumneata= mai puțin politico decât Dumneavoastră, dar mai politico decât tu

Mata = tu, se folosește în limba populară pentru persoane mai în vârstă sau mai puțin apropiate. Posibil să auziți variantele : neata, matale, neatale, mătălută.

Dumnealui =el politico, se folosește când e vorba despre un bărbat necunoscut, mai în vârstă.

Dumneaei =ea politico, se folosește când e vorba despre o femeie necunoscută, mai în vârstă.

Dumnealor = ei, ele politico, despre mai multe persoane

Există și forme de adresare des utilizate, dar mai puțin politicoase ca.

Măi. bre, pentru bărbați și **fa** pentru femei.

De obicei le auziți mai frecvent în localități rurale, într-un context mai puțin formal.
Evitați să utilizați aceste forme !

Uneori puteți auzi forma de adresare **singur** = dumneata, dumneavoastră:

Exemplu: Da sîngur de unde sunteți ?

Acest fel de adresare nu este corect !

Cazul vocativ

Uneori în limba română substantivul are o formă specială pentru a exprima o chemare sau o adresare:

Copilul merge la școală -nu este adresare.

Copile, mergi la școală ! -adresare.

Terminațiile speciale pentru acest caz sînt:

Singular		Plural	
masculin	feminin	masculin	feminin
-e			
-ule	-o	-lor	

Nu toate substantivele au acest caz. Se utilizează doar în anumite situații care trebuie memorizate.

Câteva reguli de utilizare a formei speciale pentru cazul vocativ:

1. Adresări de tipul : domnule Munteanu, domnilor și doamnelor, etc
Pentru feminin vom spune doamnă (nu doamno)
2. Formă de vocativ au cuvintele "dulci " de tipul : puișorule! Iubitule, bombonico, etc.
3. Cuvintele nepoliticoase au și ele formă de vocativ : prostule, nebuno...
4. Unele adjective pot avea forme de vocativ: frumosule, harnicule, leneșo...

Nu folosiți forma de vocativ:

- cu denumiri de profesii (profesoaro, medicule -nu este politicos)
- când substantivul are un adjectiv lîngă el: (băiatule leneș -nu este corect)

Exerciții

I Găsiți sinonimul expresiilor de mai jos:

Model : a avea cap = deștept

1. crescut în pădure= _____
2. a fi în mintea cucoșului= _____
3. a da duba= _____
4. câtă frunză și iarbă= _____
5. d'apoi cum= _____
6. cel de sus= _____
7. **cu picioarele în sus**= _____
8. cu noaptea în cap= _____
9. a da la bot = _____
10. viață de câine= _____
11. **a face ochi mari**= _____
12. **cu scaun la cap**= _____
13. a duce de nas= _____
14. **a pune bani la ciorap**= _____
15. a avea limbă lungă= _____
16. a vorbi cai verzi pe pereți= _____
17. **la paștele calului**= _____
18. a zdohni= _____
19. băiat de dobă= _____
20. om cu două fețe= _____
21. a trage la măsea= _____
22. nici în ruptul capului= _____
23. a spăla putina= _____
24. clar ca buna ziua= _____

II Scrieți în continuare 5 expresii pe care le-ați auzit în satul (orașul) unde locuiți și explicați-le:

1. _____ = _____
2. _____ = _____
3. _____ = _____
4. _____ = _____
5. _____ = _____

III. Alcătuiți câte o frază cu expresiile evidențiate în punctul II.

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.
- 5.

IV: Găsiți echivalentul românesc:

1. May God help you! _____
2. To get out of breath with running _____
3. To get in a bate _____
4. To look like nothing on earth _____
5. To be foolish _____
6. To be a sterling fellow _____
7. To beat smb. _____
8. Dead drunk _____
9. A sweet girl _____
10. When two Sundays come together _____
11. To give no end of a spread _____
12. To kick the bucket _____
13. To swing off a glass _____
14. To ply smb with food _____
15. I'll teach you a lesson! _____
16. That 's a nice concern _____
17. There are no flies on him _____
18. To do a power of work _____
19. In the old days _____
20. To lay a scheme _____

V. Comparați fragmentele care urmează :
din " Soacra cu trei nurori " (Ion Creangă)

" Era odată o babă care avea trei feciori nalți ca niște brazi, dar cam bălăciți cu leuca. Baba aver gospodărie mare, bani cât frunză și iarbă, puși la ciorap pentru zile negre, pentru că era zgârâie brânză de când lumea și pământul. Pentru a nu răzleți feciorii de lângă dânsa, baba mai dură 2 case alături. Babei îi creștea înima de bucurie când vedea cât de bogată este și când se gândea ce fericită o să fie lângă nurorile ei. " Oi pune nurorile la lucru să le iasă ochii din cap, să nu creadă că-s buricul pământului în casa mea. Iar dacă n-o să se supună, o să mănânc o bătaie de doamne ferește! " gândea baba. Așa a fost soacră-mea cu mine, imi dădea la bot când putea. Dar bărbatu-meu, să-l ierte cel de sus, mă iubea cu ochii din cap. "

" A trăit o babă care avea trei feciori foarte înalți, dar puțin stupizi. Baba avea gospodărie mare, bani mulți, economisiți pentru timp greu, pentru că a fost întotdeauna zgârcită. Pentru a nu separa feciorii de lângă ea, a construit încă două case alături. Baba era foarte fericită când vedea cât de bogată este și când se gândea cât de fericită va fi lângă nurorile ei. " Voi pune nurorile să lucreze foarte mult, să nu creadă că sunt persoane foarte importante în casa mea. Iar dacă n-o să se vor supune, le voi bate foarte tare ", gândea baba. " Așa a fost soacra mea cu mine, mă bătea cât putea. Dar soțul meu, Dumnezeu să-l ierte, mă iubea foarte mult. "

Ce diferențe observați ?

Cum credeți, care este cauza acestor diferențe ?

Care fragment v-a plăcut mai mult ? De ce ?

VI. Citiți atent pasajul de mai jos.

După " Soacra cu trei nurori " (Ion Creangă)

... Baba se culcă pe pat, cu fața la părete, ca să n-o supere lumina de la epur, mai dând a înțelege nurori-sa că are s-o privegheze; dar somnul o cuprinsese îndată și habar n-avea de ce face noră-sa. Pe când soacra horăia, dormind dură, Nurorile n-oră lucra de-i ieșeau ochii din cap... Spre ziuă somnul o doborî, și adormi din nou. Baba, care se culcase odată cu găinile, se sculă cu noaptea în cap și începu să se trânti și a plesni prin casă. Biata noră trebui să se scoale și să arăte nororilor că a lucrat.

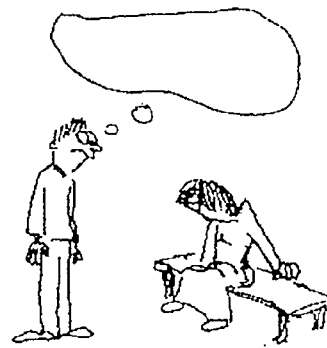
Scrieți același pasaj, utilizând cuvintele pe care le cunoașteți

VII. Potrivii expresia sau dialogul de mai jos cu desenul respectiv:

1. -Mergi la școală acum?
-D'apoi cum.
2. Doamne ajută !
3. Am să-ți dau la bot !
4. Doamne ferește!
5. La anul și la mulți ani !
6. Unde fugi, doar nu vin turcii ..
7. Sunt sătul până în gât.
8. L-au apucat dracii...
9. Parcă ar fi o găină plouată...
10. Femeia nu este perete ?!
11. Purcelușul meu de zahăr...
12. Hai, noroc, pace și toate cele bune !

1

2

3

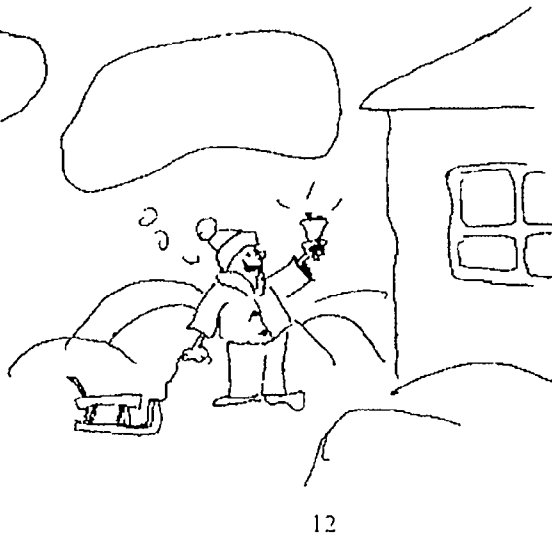
4

5

6

Pagina
lui
Jesse

“ Moldovanisms “

Jesse M. Sibarium, Hînceşti, Moldova, August 1997

The following is neither an exhaustive list nor a definitive document on “ Moldovanisms “. Rather, this is a sampling of what I hope will be the start of a growing, living, written record—maintained by Peace Corps Moldova Volunteers from the field in the years to come—proudly displaying to anyone and everyone the richness of the Moldovan dialect of Romanian which most of us speak on a daily basis.

Succese ! JMS

I. General Moldovanisms (and their Romanian equivalents)

Pătlăjele (roşii), curechi (varză), pepeni (castraveţi), galuşi (sarmale), papuşoi (porumb), harbuz (pepene verde), chiperi (ardei), oaspete (musafir), izvar (vin fiert), omăt (zăpadă), nică (nimic), copchii (copii), jumate (jumătate), beci (pivniţă), oleacă (puţin), a grăi (a vorbi), măhală (vecinătate), batistă (basma), a se sui (a urca), glod (noroi), poamă (struguri), ziua onornastică (ziua de naştere).

II. Letter changes which make for Moldovan dialect-isms (and a Rom/Mold comparison)

“b” to “g” (vorbeşti—vorgheşti), “v” to “j” (vişine—jişine), “m” to “n” (miere—niere), “f” to “ş” (fiică—şiica), “ci” to “şî” or “ş” (ce faci—şi faşi), “p” to “chi” (picioare—chişoare)

III. Moldovanisms which are direct translations from Russian (and their Romanian equivalents if I knew them)

Apă dulce (cola), oprire (staţie), fără soveste (fără jenă sau fără obraz), după masă (după amiază), jumate la patru (ora trei şi jumătate sau ora trei şi treizeci), maşină de ocazie (autostop), gara de autobuze (autogara), ceapă verde (arpagic), caşcaval de Estonia (provalone), nici sunet, nici suflet (rus. ne sluho ne duho), nu ai stimă (ne uvajaeşi)

IV. Words and phrases which most Moldovans over the age of 30 know only in Russian (I have included the Romanian if I could know or could figure out a proper translation)

Trubă (țevă), probcă (dop-for plastic, plută-for cork), creslă (fotoliu), uliță (stradă), curvă (tîră), șapcă (căciulă), stacan (pahar), șliuha (șleampătă), butîlca (sticlă), svaha (pețitoare), curiander (scorțîșoară), mujik (tip), șcaf (dulap), raispalcom (comitetul executiv raional), fotoaparat (aparat de fotografiat), salfetca (șervețel), zavod (fabrică), sutcă (perioada de 24 de ore), maladeț (bravo; can also be used as a noun—i.e.: tu ești maladeț), cran (robinet), blineli (clătite), padruga (amantă), liubov (the type of loving Moldovan women should be getting at home, but don't), mandavuciki (crabbies), castrule (cratiță), mîrșav (răpănos), sîr (cașcaval), estonianschii sîr (provalone), hitrîi (viclean), șabașca (\$ from working on the sly), nu ladna (dar lasă), gormonî (hormoni), Gruzia (Georgia), Chitai (China), SȘA (SUA), șurî-murî (șmecherie+slickness+cunning and, sometimes, foreplay), malina (zmeură), Kotovsk (Hîncești), pompă (fast), business (afacere), businessman (om de afaceri), OON (ONU), căș (bani-gheață), setcă (plasă), crahmal (scrobeală), djînsî (blugi).

V. Some of My Favorite Sayings (with no English equivalents)

- La plăcinte înainte, la război înapoi
- În colhoz pe dealul mare, cine fură acela are
- Chelea rea și răpănoasă, ori o spală, ori o lasă

VI. Some of My Favorite Phrases

- E clar ca buna -ziua (Whaddaya stupid ? It's obvious !)
- Trăiește clipa/Nu scăpa ocazia (carpe diem or seize the day)
- Nici în ruptul capului (no way !)
- Ai pufușor pe botișor (man, you've got your hands in all different types of cookie jars)
- Nu mă zădări, fa (you, girl, you had best stop teasing me)
- Ce-ți pasă ? (Why do you care ?)
- Nu fii un Pavlic Marozov (Don't go ratting on me)
- Foc, și la gașița (hurry up 'cause the faster we finish, the quicker we can get down !)
- Simplitatea e mai rea decît hotia (ignorance is bliss)
- Cum îți vei așterne, așa vei dormi (you've made your bed, now you've got to sleep in it)

- Femeia nu este perete, se înlătură (a woman is not a wall, she's free to move around)
- Nu ratați (don't be a loser)
- Tu tai frunză la câine (you are not doing a goddamn thing, you lazy shit you !)
- A umbla cu nasul pe sus (she's walking around like he shit don't stink)
- A șterge cu buretele (let bygones be bygones)
- Dați-vă la o parte (get back !)
- Ești ca pîinea caldă (you are really a warm hearted soul)
- A spăla putina (to get the ax from work)
- Bate cîmpii (the gift of gab)
- Mult zgomot pentru nimic (much ado about nothing)
- A tăvăli (to "get down ")
- A fi curentat (to be ill or sick as a result of a draft from somewhere)

VII. **Plugușorul Jesse-ului:** the key is to come up with lots of words which rhyme. leave a space for a " HĂI HĂI " section (you MUST do this), have a section with at least four verbs

(in the third person singular or in the second person plural; be consistent, mai ales with your conjugations), and finish with " La Anul și la Mulți Ani ". If you follow these rules, you cannot go wrong, regardless of the nonsense you're singing. If you like, use the following cheesy example as a model for your efforts (add and subtract verbs, fruits, seasons, etc.)

*Miine anul se înoiește,
Plugușorul se pornește.
și Jesse-ul vostru vestește
Strigați măi HĂI HĂI
Să trăiți, să înfloriți, să simțiți, să fiți
Ca merii, ca perii, chiar la mijlocul verii
La Anul și La Mulți Ani !*

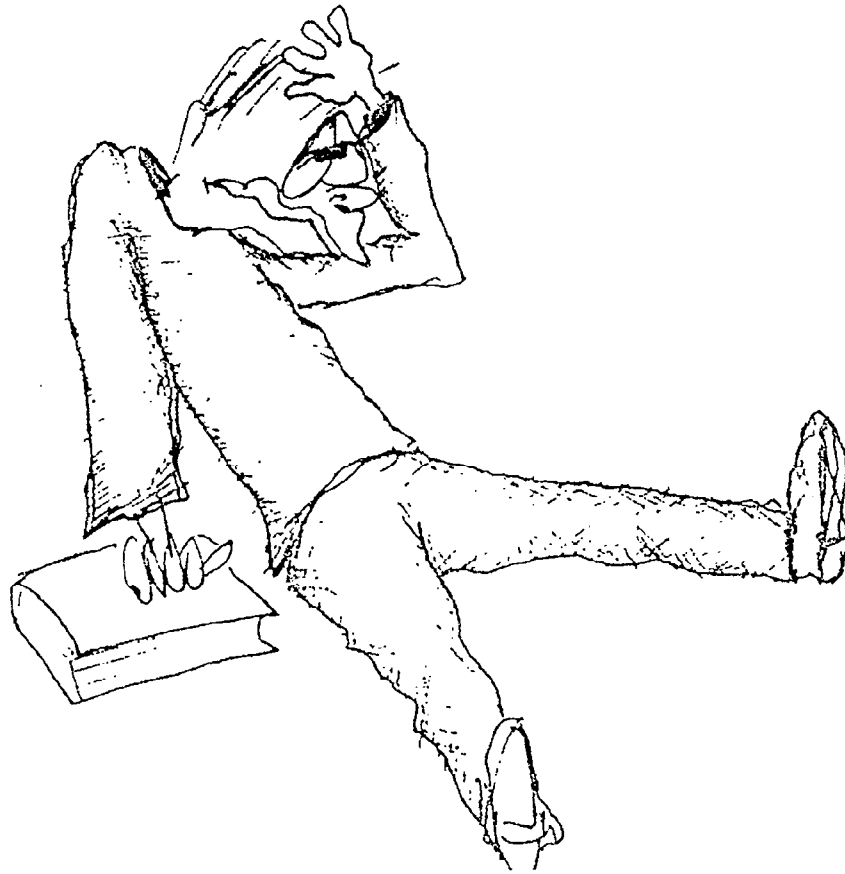
...then catch them off guard by taging on " Dă bani ! "

VIII. **A Sampling of Moldovan Toasts** (in chronological stages)

- PST: noroc, la mulți ani, pace (mir), mulți ani—mulți bani—și nici un dușman
- Swearing-in until Xmas: all of the above, șiți sănătoși (see section II), numai bine, să trăiți (also at this point you can add on " pînă la fund " to just about everything. If you use the more correct " pînă la fundul paharului ". people will smile, but think you are crazy

- New Year's: all of the above plus see the above section VII on Plugușorul's
- Post-New Year's until One Year Mark: any of the above (after April you can always add on " și dă doamne să fie ploaie "), no hai davai, and creative variations of plugușorul's (without the HĂI, HĂI ,) etc.
- One Year Mark to ?: all of the above, anything you can possibly say for more than three minutes straight about other people's relatives, ancestors, and gardens, and dă doamne să fiți sănătoși...

BEST COPY AVAILABLE

Sfârșit !!!